

A festőiségek szabadsága

Magyari Márton festőművész új művei

*panyigai panyigai panyigai
ü panyigai ü
panyigai panyigai panyigai
ü panyigai ü*

*kudora panyigai panyigai
kudora ü
panyigai kudora kudora
panyigai ü*

*kotta kudora panyigai
kudora kotta ü
kotta panyigai kudora
panyigai kotta ü*

*ház panyigai kudora
ü kudora kotta ház
kudora ház panyigai
ü panyigai ház kotta*

Weöres Sándor *Táncdal* című különös költeményét nemcsak azért idézzük, mert Magyari Márton festőművész műveinek ihletőjeként vissza-visszatérően e zseniális költő verseire hivatkozik, hanem azért is, mert azonos a költői és a festői alkotói szemlélet, azonos a művészi anyagkezelés és építkezésmód. Amiként Weöres Sándor, tiszteletben tartva bizonyos nyelvi-ritmikai szabályokat, szabadon szerkeszti meg versének szóösszetételeit és sorait, sőt, öntörvényűen formálja meg magukat a szavakat is – amelyek között néhol megjelennek konkrét, pontos jelentést hordozó fogalmak is, s így még titokzatosabbakká avatják az ismeretlen vers-építőelemeket –, ugyanezen szabadsággal ragadja meg és alakítja kompozíciós elemmé, mű-matériává Magyari Márton is az ún. valóságból eredeztetett képi motívumait. A magyar képzőművészet napjainkban dolgozó generációi között immár a középnemzedékhez sorolható művész, aki mintegy negyedszázada aktív, rendszeresen jelentkező festő, egyik alkotói vallomásában így fogalmazott: „A festészet örök kérdései érdekelnek. Egy független, csak általam gyakorolható képi nyelv megteremtése a célom.”

Vagyis Magyari Márton az ezredforduló után született – a korábbi alkotóperiódus képeinek konstruktív hangsúlyokkal karakterizált expresszív szellemiségét továbbvivő – nagy-, közép- és kisméretű alkotásainak szemlélésekor ne a tartalmi vonatkozásokat kutassuk, ne az üzenetet faggassuk, ne a mondanót próbáljuk megfejteni, hanem a festőiségek különösségeire és szépsé-

geire figyeljünk. A visszafogott – már-már a köznapi megjelölést használtuk: fakó – kolorittal interpretált, hagyományos, olajjal vászonra festett műveken emberalakok és tárgyak jelennek meg, de nem megszokott jelenetekként vagy életképekként, és nem csendéletekként, hanem a megragadott motívumok szabadon kezelt kompozíciós elemeiként. Az esetenként mozaikszerűen szerkesztett képmezőbe foglalt ülő, álló, lehajló, fekvő, összegörnyedő figurák, és a dobozok, poharak, üvegek és tányérok együttese e piktúrában szimbolikus, metaforikus jelentést nem hordoznak, sőt, a megjelenített dolgok még csak nem is önmagukat jelentik. A képsíkot behálózó testek és a képfelületet betöltő tárgyegyüttesek ugyanis – bár általában a figurativitás minden szabályának megfelelnek – nem leképezések. A figurák és a tárgyak e festői színjátékában, a pozitív-negatív formarend villódzásaiban, a látszatszerű és illuzionisztikus téri közegek és a síkszerűségek feszült rendszerében, az önkényes és meglepő léptékváltások, az arányrendszer-változások és az általuk indukált képi ritmusok dimenziói között a dolgok festői minőséggé, egyedi formai leleménnyé, új értékeké szintetizálásának lehetünk tanúi. A jelentéseket tehát nem a motívumokban, hanem a motívumokból konstruált festői rendben lelhetjük meg: inkább a kettősségekben, az ellentétekben, a villódzásokban, a kapcsolódásokban, az érintkezésekben és elválásokban, az összetartozásokban és az autonomitásokban, a higgadt rendbe foglalás szándékának és az áradó látomásszerűség szelíd összecsapásában.

A független, csak Magyarai Márton által gyakorolható, gyakorolt képi nyelv szabályai szellemében festett művek a látszatszerűen valóságos megidézettségek, a konkrétumokon felülemelkedő megragadottságok tartományából a képi fogalmiságok, a szabad festői elvonatkoztatások szféráiba vezérlik a művek szemlélőit. Önfeledten adhatjuk át magunkat a festőiségek eme áradásának.

Wehner Tibor